

Jurisprudentie

Zaak C-516/16

**Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse eGen
tegen
Agrarmarkt Austria**

(verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Bundesverwaltungsgericht)

„Prejudiciële verwijzing – Landbouw – Gemeenschappelijke ordening van de markten – Operationeel programma in de sector groenten en fruit – Verordening (EG) nr. 1234/2007, zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 361/2008 – Artikelen 103 ter, 103 quinquies en 103 octies – Financiële steun van de Europese Unie – Uitvoeringsverordening (EU) nr. 543/2011 – Artikel 60 en bijlage IX, punt 23 – Investerings in bedrijven en/of bedrijfsruimten van de producentenorganisatie – Begrip – Gewettigd vertrouwen – Rechtszekerheid”

Samenvatting – Arrest van het Hof (Zevende kamer) van 20 december 2017

1. *Landbouw – Gemeenschappelijke ordening van de markten – Groenten en fruit – Producentenorganisaties – Financiële steun van de Unie – Investerings in de bedrijven en/of bedrijfsruimten van de producentenorganisatie – Begrip*

(Verordening nr. 543/2011 van de Commissie, bijlage IX, punt 23)

2. *Landbouw – Gemeenschappelijke ordening van de markten – Groenten en fruit – Producentenorganisaties – Financiële steun van de Unie – Weigering om het saldo van de financiële bijstand te betalen en verzoek tot terugbetaling van de onverschuldigd betaalde steun – Bescherming van het gewettigd vertrouwen – Geen*

(Verordening nr. 543/2011 van de Commissie, bijlage IX, punt 23)

3. *Prejudiciële vragen – Ontvankelijkheid – Grenzen – Kennelijk irrelevante vragen en hypothetische vragen gesteld in een context waarin een nuttig antwoord is uitgesloten*

(Art. 267 VWEU)

4. *Eigen middelen van de Europese Unie – Onverschuldigd betaalde steun die door de Unie was medegefinancierd – Geen terugvordering – Toelaatbaarheid – Voorwaarden*

1. De verwijzing in punt 23 van bijlage IX bij uitvoeringsverordening (EU) nr. 543/2011 van de Commissie van 7 juni 2011 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad, wat de sectoren groenten en fruit en verwerkte groenten en fruit betreft, naar investeringen „in [...] bedrijven en/of bedrijfsruimten [...] van de producentenorganisatie” moet aldus worden uitgelegd dat:

- het loutere feit dat een investering in het kader van een operationeel programma als bedoeld in artikel 60, lid 1, van deze verordening is gedaan op een terrein dat eigendom is van een derde en niet van de betrokken producentenorganisatie, volgens de eerstgenoemde bepaling in beginsel geen grond is om de uitgaven die deze producentenorganisatie voor die investering heeft gedaan, niet voor steun in aanmerking te laten komen;
- punt 23 van bijlage IX ziet op investeringen in bedrijven en/of bedrijfsruimten waarover deze producentenorganisatie zowel rechtens als feitelijk de uitsluitende zeggenschap heeft, zodat elk gebruik van deze investeringen ten behoeve van een derde is uitgesloten.

(zie dictum 1)

2. Het beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen moet aldus worden uitgelegd dat het zich er niet tegen verzet dat de bevoegde nationale autoriteit in omstandigheden als die welke in het hoofdgeding aan de orde zijn, enerzijds weigert het saldo te betalen van de financiële steun die door een producentenorganisatie was aangevraagd voor een investering die uiteindelijk op grond van punt 23 van bijlage IX bij uitvoeringsverordening nr. 543/2011 als niet-subsidiabel is aangemerkt, en anderzijds aan deze producentenorganisatie verzoekt, de reeds voor deze investering ontvangen steun terug te betalen.

In dit verband zij eraan herinnerd dat elke uitoefening door een lidstaat van een discretionaire bevoegdheid om al dan niet terugbetaling van ten onrechte of op onregelmatige wijze toegekende Uniegelden te eisen, onverenigbaar zou zijn met de uit hoofde van het gemeenschappelijk landbouwbeleid op de nationale overheidsdiensten rustende verplichting om ten onrechte of op onrechtmatige wijze toegekende bedragen terug te vorderen (zie in die zin met name arrest van 21 september 1983, *Deutsche Milchkontor e.a.*, C-205/82–C-215/82, EU:C:1983:233, punt 22).

Volgens vaste rechtspraak van het Hof kan het beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen niet tegen een duidelijke Unierechtelijke bepaling worden aangevoerd, en kan een daarmee strijdige gedraging van een met de toepassing van het Unierecht belaste nationale autoriteit bij een marktdeelnemer geen gewettigd vertrouwen op een met het Unierecht strijdige behandeling wekken (arresten van 1 april 1993, *Lageder e.a.*, C-31/91–C-44/91, EU:C:1993:132, punt 35, en 20 juni 2013, *Agroferm*, C-568/11, EU:C:2013:407, punt 52).

Bovendien was het bij de goedkeuring van het betrokken operationele programma al duidelijk dat in het kader van de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid een strikte uitlegging van de voorwaarden voor de tenlasteneming door de Unie van de uitgaven noodzakelijk was, aangezien het beheer van het gemeenschappelijk landbouwbeleid onder voorwaarden van gelijkheid tussen de marktdeelnemers van de lidstaten eraan in de weg staat dat de nationale autoriteiten van een lidstaat door een ruime uitlegging van een bepaald voorschrift de eigen marktdeelnemers begunstigen (zie in die zin arresten van 27 februari 1985, *Italië/Commissie*, C-55/83, EU:C:1985:84, punt 31 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en 6 november 2014, *Nederland/Commissie*, C-610/13 P, niet gepubliceerd, EU:C:2014:2349, punt 41).

(zie punten 68, 69, 71, dictum 2)

3. Zie de tekst van de beslissing.

(zie punten 80, 82)

4. In omstandigheden als die welke in het hoofdgeding aan de orde zijn, moet het Unierecht aldus worden uitgelegd dat het, bij gebreke van beperking van de werking in de tijd van het onderhavige arrest, zich er niet tegen verzet dat het rechtszekerheidsbeginsel in aanmerking wordt genomen om de terugvordering van onverschuldigd betaalde steun uit te sluiten, mits de gestelde voorwaarden dezelfde

zijn als die voor de terugvordering van financiële prestaties met een zuiver nationaal karakter, ten volle met het belang van de Europese Unie rekening wordt gehouden en de goede trouw van de begunstigde is aangetoond.

Het kan derhalve niet in strijd met het Unierecht worden geacht dat het nationale recht inzake de terugvordering van door de overheid ten onrechte betaalde financiële uitkeringen, naast het wettigheidsbeginsel rekening houdt met het rechtszekerheidsbeginsel, aangezien laatstgenoemd beginsel deel uitmaakt van de rechtsorde van de Unie (arresten van 19 september 2002, Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, punt 56 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en 21 juni 2007, ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, punt 24).

Dit rechtszekerheidsbeginsel vereist met name dat een Unieregeling de belanghebbenden in staat stelt de omvang van de verplichtingen die zij hun oplegt, nauwkeurig te kennen. De justitiabelen moeten immers ondubbelzinnig hun rechten en verplichtingen kunnen kennen en dienovereenkomstig hun voorzieningen kunnen treffen (arrest van 21 juni 2007, ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, punt 25 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

Daarbij zij aangetekend dat bij de beoordeling van de betrokken belangen ten volle rekening moet worden gehouden met het belang dat de Unie heeft bij de terugvordering van in strijd met de toekenningsvoorwaarden verleende steun, ook wanneer ervan wordt uitgegaan dat, niettegenstaande hetgeen in het vorige punt van het onderhavige arrest in herinnering is gebracht, het rechtszekerheidsbeginsel zich ertegen verzet dat de begunstigde de steun dient terug te betalen (arresten van 19 september 2002, Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, punt 57 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en 21 juni 2007, ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, punt 32).

Bovendien kan de begunstigde van de steun de terugvordering ervan alleen aanvechten indien hij met betrekking tot de rechtmatigheid van de steun te goeder trouw was (arrest van 19 september 2002, Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, punt 58 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

(zie punten 97, 98, 100, 101, dictum 3)